

on-line >>> www.alnari.rs
mail to >>> office@alnari.rs

Naziv originala:
Natascha Kampusch
3096 TAGE

Copyright © 2010 by Natascha Kampusch
Cover Photo Copyright © Martin Moravek

Translation Copyright © 2011 za srpsko izdanje Alnari d.o.o.

ISBN 978-86-7710-667-6

Ova knjiga štampana je na prirodnom recikliranom papiru od drveća koje raste u održivim šumama. Proces proizvodnje u potpunosti je u skladu sa svim važećim propisima Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja Republike Srbije.

3096 dana

Nataša Kampusš

sa Hajke Gronemajer i
Korinom Malborn

Prevela Dubravka Trišić

alnari
PUBLISHING

Beograd, 2011.

„Psihička trauma je oboljenje nemoćnih. U trenutku traume, delovanjem nesavladive sile, žrtva se oseća bespomoćnom. Kada se radi o prirodnoj sili, govorimo o nepogodama. Kada se radi o sili drugih ljudskih bića, govorimo o strahotama nasilja. Traumatični događaji savladavaju uobičajene mehanizme brige o sebi, koji ljudima daju osećaj kontrole, inkluzije i smisla.“

– Džudit Luis Herman,
Trauma i oporavak

Krhki svet
Moje detinjstvo u
predgrađu Beča

Majka je zapalila cigaretu i snažno povukla dim. „Već je mrak. Pomisli šta ti se sve moglo dogoditi!“ Odmahnula je glavom.

Otac i ja proveli smo poslednji vikend februara 1998. godine u Mađarskoj, gde je u jednom pograničnom seocetu kupio vikendicu. Bila je to prava rupa, vlažnih, ispucalih zidova. S vremenom ju je renovirao i opremio divnim, starinskim nameštajem, pa se, zahvaljujući njegovom trudu, tu gotovo moglo živeti. Međutim, nisam mnogo volela da odlazim tamo. Otac je u Mađarskoj imao mnogo prijatelja, s kojima se često sastajao i s kojima je, zahvaljujući povoljnom kursu valute, uvek malo previše pio. U

barovima i restoranima gde smo uveče zalazili, bila sam jedino dete. Samo sam sedela i ćutala.

I taj put otišla nevoljno sam s njim u Mađarsku. Činilo mi se da vreme prolazi neverovatno sporo i bila sam ljuta zbog toga što sam još uvek premlada da odlučujem kako ću ga provesti. Čak i kada smo te nedelje obišli obližnju banju, nisam bila preterano oduševljena. Natmureno sam šetala po mestašcu, kada mi je prišla žena koju sam poznavala i upitala me: „Hoćeš li da popijemo limunadu?“ Klimnula sam i pošla za njom do kafića. Bila je glumica i živela je u Beču. Divila sam joj se, jer je zračila mirnoćom i izgledala tako samouvereno.

Osim toga, oduvek sam potajno sanjerala o tome da postanem glumica. Nakon nekog vremena, duboko sam udahnula i rekla: „Znaš, i ja bih želela da postanem glumica. Misliš li da bih mogla?“

Nasmešila se. „Naravno da bi mogla, Nataša! Ako zaista želiš, sigurno ćeš biti odlična glumica!“

Srce mi je poskočilo. Očekivala sam da me neće shvatiti ozbiljno, da će mi se čak i smejati — kao što mi se mnogo puta događalo s drugima.

„Pomoći ću ti kad budeš spremna“, obećala je i zagrlila me.

Na putu do bazena, raspoloženo sam pevušila sebi u bradu: „Ako dovoljno želim i verujem u sebe, mogu sve.“ Već dugo se nisam osećala tako bezbrižno i neopterećeno.

Međutim, euforija nije dugo trajala. Poslepodne je prolazilo, ali otac nije pokazivao nameru da se vratimo. Kada smo napokon stigli u vikendicu, i dalje nije žurio. Naprotiv, želeo je da malo prilegne. Nervozno sam gledala na sat. Obećali smo majci da

ćemo se vratiti do sedam, jer sam sutradan morala u školu. Zнала sam da će, ako se ne vratimo na vreme u Beč, doći do žestoke rasprave. Otac je hrkao na kauču, a sati su neumoljivi prolazili. Kada se napokon probudio, već je bio mrak i krenuli smo kući. Zlovoljno sam sedela na zadnjem sedištu i ćutala. Nećemo stići na vreme i majka će biti ljuta, a sve lepo što se danas dogodilo nestaće kao rukom odneseno. Kao i obićno, naći ću se u sredini. Odrasli uvek sve pokvare. Kada se otac zaustavio na benzinskoj stanici i kupio mi ćokoladicu, ćelu sam je strpala u usta.

Stigli smo do Renbansidlunga tek u pola devet, sat i po kasnije nego što je trebalo. „Ostaviću te ovde, požuri kući“, rekao je otac i poljubio me.

„Volim te“, promrmljala sam, kao i uvek kada smo se oprastali, a onda potrćala preko mraćnog platoa do našeg stepeništa i otključala vrata. U predsoblju je pored telefona stajala majćina poruka: „Otišla sam u bioskop. Vidimo se kasnije.“ Spustila sam torbu i na trenutak zastala u nedoumici. Onda sam napisala mami poruku da ću je čekati kod susedke koja je živelа u stanu ispod našeg. Kada je, nakon izvesnog vremena, došla po mene, bila je van sebe od besa.

„Gdje ti je otac?“, zagrmela je.

„Nije došao sa mnom, ostavio me je kod platoa“, tiho sam rekla. Nije bilo do mene što smo kasnili, niti što me nije dopratio do ulaza. Ipak, osećala sam krivicu.

„O, bože! Kasnite satima. Brinula sam se. Kako je mogao da te pusti da sama ideš preko platoa? Usred noći? Moglo je nešto da ti se desi. Slušaj me: više se nećeš viđati s ocem. Dosta mi je, neću to više da trpim!“

* * *

Kada sam se rodila, 17. februara 1988, majka je imala trideset osam godina i dve odrasle ćerke. Moju prvu polusestru rodila je sa samo osamnaest godina, a drugu otprilike godinu dana kasnije. Bilo je to krajem šezdesetih godina dvadesetog veka. Ostala je sama i teško se nosila sa dvoje dece. Ona i otac njenih ćerki rastali su se ubrzo nakon rođenja moje druge polusestre. Nije joj bilo lako da se brine o svojoj maloj porodici – morala je da se bori i pragmatično gleda na stvari. Bila je pomalo prestroga prema sebi, radeći sve što joj je bilo u moći kako bi prehranila decu. U njenom životu nije bilo mesta za sentimentalnost ili bojažljivost, odmor ili bezbrižnost. Nakon mnogo vremena, u trideset osmoj godini, kada su ćerke odrasle, oslobodila se dužnosti i briga koje donosi gajenje djece. Upravo tada, stigla sam ja. Majka nije računala na to da će ponovo zatrudneti.

Porodica u kojoj sam rođena upravo je ponovo trebalo da se raspadne. Moj dolazak je preokrenuo sve: trebalo je izvaditi dečje stvari, a svakodnevni život iznova prilagoditi potrebama dojenčeta. Iako su me svi dočekali s radošću i razmazili poput princeze, kao dete sam se ponekad osećala suviše. Morala sam da se borim za mesto u svetu gde su sve uloge već podeljene.

Kada sam se rodila, roditelji su bili zajedno već tri godine. Upoznala ih je majčina mušterija. Kao školovana krojačica, majka je izdržavala sebe i ćerke šijući i prepravljajući odeću za gospođe iz susedstva. Jedna od njenih mušterija bila je žena iz gradića Susenbruna pored Beča, koja je, zajedno s mužem i sinom, držala

pekaru i malu prodavnicu. Ludvig Koh mlađi ponekad je pratio majku kod krojačice i uvek je ostajao malo duže nego što je potrebno, kako bi porazgovarao s njom. Ona se uskoro zaljubila u mladog, zgodnog pekara, koji ju je zasmejavao svojim pričama. Nakon nekog vremena, doselio se kod nje i njene dve ćerke, u veliku zgradu u severnom predgrađu Beča.

Na tom mestu, grad se stapa s Moravskom nizijom, kao da ne može da se odluči šta želi da bude. Neskladno je to područje, bez središta i osobenosti, gde sve deluje moguće i u gde slučajnost odlučuje. Poslovnu zonu i fabrike okružuju neobrađena polja, gde po nepokošenoj travi lutaju čopori pasa. Usred toga, jezgra nekadašnjih sela nastoje da očuvaju osobenost, koja bleedi poput boje s pročelja malih kuća iz razdoblja bidermajera. To su ostaci prošlih vremena, koje postepeno zamenjuju bezbrojne stambene zgrade, utopijska rešenja socijalne stanogradnje, izgrađena usred zelenih polja uz mnogo pompe, a zatim prepuštena sebi. Odrasla sam u takvoj zgradi, jednoj od najvećih.

Stanovi na Renbanvegu projektovani su sedamdesetih; izgrađeni su kao kameno otelotvorenje urbanističke vizije nove okoline za nove ljude: srećne, radničke porodice budućnosti, smeštene u savremenim gradovima s jasnom formom, trgovačkim centrima i izvrsnim javnim prevozom do Beča.

Na prvi pogled, činilo se da je eksperiment uspeo. Kompleks se sastojao od 2.400 stanova, u kojima je živelo više od 7.000 ljudi. Između blokova zgrada bili su prostrani platoi, gde su hladovinu pravila velika stabla. Igrališta su se smenjivala s betonom i velikim travnjacima. Jasno se može zamisliti kako su urbanisti stavljali na makete lutkice majki s kolicima i dece na igralištu,

uvereni da su stvorili prostor za sasvim nov oblik društvene zajednice. U poređenju s malim, zagušljivim prostorima bliže centru, ovi stanovi, naslagani poput kockica u soliterima od petnaest spratova, bili su prozračni i dobro isplanirani, s terasama i modernim kupatilima.

Ipak, naselje je od samog početka posmatrano kao prva stanica za doseljenike koji su želeli da se nastane u gradu, ali im to nikad nije sasvim pošlo za rukom – radnike iz pokrajina: Donje Austrije, Gradišća i Štajerske. Polako, ali sigurno, pojavili su se i doseljenici s kojima su se ostali stanovnici svakodnevno prepirali oko sitnih stvari, poput mirisa kuvanja, zaigrane dece i različitih mišljenja o stepenu buke. Atmosfera u naselju postajala je sve napetija; sve češće su se pojavljivali nacionalistički i ksenofobični grafiti. U trgovačkim centrima otvorene su prodavnice jeftine robe, a na velikim trgovima ispred njih dokoličili su tinejdžeri i nezaposleni, utapajući frustracije u alkoholu.

Danas je naselje obnovljeno, soliteri blistaju novim bojama, a konačno je dovršena i obližnja stanica metroa. Ali dok sam bila dete, naselje Renbansidlung bilo je izvor društvenih problema. Smatralo se da je opasno šetati se noću, a i danju smo osećali nelagodu, kada bismo prolazili pored grupica tinejdžera koji su visili na platou i ženama dobacivali koješta. Majka je uvek brzo prelazila preko platoa i stepeništa, čvrsto me stežući za ruku. Iako je bila odlučna, snalažljiva žena, mrzela je verbalno maltretiranje kojem je u Renbanvegu bila izložena. Nastojala je da me zaštiti koliko god je mogla; objasnila mi je zašto ne voli da se igram na platou i zašto smatra da su susedi vulgarni. Naravno, kao dete

nisam sasvim razumela šta želi da mi kaže, ali uglavnom bih je poslušala.

Jasno se sećam kako sam, kao devojčica, uvek iznova odlučivala da ipak odem na plato da se igram. Satima sam se spremala, zamišljajući šta ću reći drugoj deci i stalno se presvlačeći. Odbrala bih igračke za pesak, a onda ih odbacila. Dugo i predano bih razmišljala koju bi lutku bilo najbolje da ponesem kako bih se sprijateljila sa drugima. Ipak, kada bih napokon sišla na plato, nikad nisam ostala duže od nekoliko minuta. Nisam mogla da se otresem osećaja da ne pripadam. Iako nisam sasvim razumela roditelje, u tolikoj sam meri upila njihove negativne stavove, da mi je sopstveno naselje bilo poput stranog sveta. Umesto toga, više sam volela da sanjarim na krevetu u dečjoj sobi. Ta soba, s ružičastim zidovima, svetlim tepihom i nerazmaknutim zavesama ukrašenim šarama koje je majka sašila, okruživala me je poput štita. Tu sam kovala velike planove i satima razmišljala kuda bi me život mogao odvesti. U svakom slučaju, znala sam da neću pustiti korenje u tom naselju.

U prvih nekoliko meseci života bila sam u centru pažnje. Sestre su se brinule o novorođenčetu kao da vežbaju buduće životne uloge. Dok me je jedna hranila i prepovijala, druga me je nosila u *sling* marami u centar; šetala je bečkim ulicama, a prolaznici su zastajkiivali kako bi se divili mom širokom osmehu i lepom odelu. Kada bi joj prepričavale te dogodovštine, majka bi bila van sebe od sreće. Bilo joj je vrlo stalo da dobro izgledam i od rođenja me je oblačila u najlepšu odeću, koju bi šila noću. Biral

je posebne materijale, listala modne časopise kako bi pronašla najnovije krojeve ili bi mi kupovala sitnice u buticima. Sve su boje bile usklađene, čak i boja čarapica. U komšiluku gde su žene šetale s viklerima na glavi, a većina muškaraca odlazila u prodavnicu u šarenim šuškvim trenerkama, izgledala sam poput male manekenke. Iako je preterana briga o spoljašnjem izgledu doprinela našem udaljavanju od okoline, bio je to i način na koji mi je majka pokazivala ljubav.

Zbog svoje oštre, odlučne prirode, teško je pokazivala emocije. Nije bila tip osobe koja se stalno grli i mazi s decom. Suze i izlivi ljubavi uvek su joj izazivali nelagodu. Trudnoće u mladosti naterale su je da rano sazri, a s vremenom je i o grubela. Nije sebi dopuštala „slabosti“ i odbijala je da ih prihvati kod drugih. Kao dete, često sam imala priliku da vidim kako pobeđuje prehladu čistom snagom volje; zadivljeno sam posmatrala kako vadi vrelo posuđe iz mašine za sudove. Njen moto je bio: „Indijanac ne zna za bol“ – moraš biti čvrst, kako bi se izborio za svoje mesto u svetu.

Otac bio je potpuno drugačiji. Kada bih poželeva da se mazim, raširio bi ruke; uživao je u igri sa mnom – ako bi bio budan. Dok je još živio s nama, kad god bih ga videla, uglavnom je spavao. Voleo je da izlazi i mnogo je pio s prijateljima. Zbog toga mu posao nije mnogo odgovarao. Od oca je preuzeo pekaru, iako ga to, zapravo, i nije previše zanimalo, a najviše ga je mučilo što mora da ustaje tako rano. Ostajao bi u kafanama do ponoći i, kada bi budilnik u dva ujutro zazvonio, bilo ga je jako teško probuditi. Nakon što bi isporučio pecivo, satima bi hrkao na kauču, a veliki stomak zastrašujuće se dizao i spuštao pred mojim zadivljenim dečjim očima. Igrala sam se s usnulim čovekom, stavljala mu medvediće

na obraze, ukrašavala ga trakama i mašnicama, stavljala mu šeširiće na glavu i lakirala nokte. Kada bi se posle podne probudio, bacao bi me u vazduh i, kao čarolijom, izvlačio iznenađenja iz rukava. A onda bi ponovo otišao u grad, u kafane i barove.

U to vreme, najsvetlija tačka u životu bila mi je baka. Vodila je pekaru zajedno s ocem. S njom sam se osećala sigurno i kao kod kuće. Živela je na nekoliko minuta vožnje od nas, a ipak, u nekom sasvim drugom svetu. Susenbrun, u severnom predgrađu, jedno je od najstarijih bečkih sela i grad, koji mu se postepeno približavao, nikad nije uspeo da uništi taj seoski duh. Mirne sporedne uličice bile su istaknane starim porodičnim kućama, sa baštama gde su ljudi i dalje gajili povrće. Bakina kuća, u kojoj su bile i mala prodavnica i pekara, i dalje je bila jednako lepa kao i u vreme Austrougarske.

Baka je bila poreklom iz Vahaua, živopisne regije u dolini Dunava, na čijim su se ustalasanim, sunčanim padinama prostirali vinogradi. Roditelji su joj bili vinogradari i, shodno tadašnjim običajima, od detinjstva je morala da pomaže u vinogradu. Uvek se s nostalgijom prisećala detinjstva u Vahauu, koji je, pedesetih godina, u filmovima Hansa Mosera prikazivan kao divno, idilično mesto. Ipak, njen život u toj panoramskoj okolini uglavnom se vrteo oko posla, posla, i još malo posla. Jednog dana, na brodu koji je prevezio ljude na drugu obalu Dunava, upoznala je pekara iz Špica. Ugrabila je priliku da pobegne od unapred zacrtanog života i udala se za njega. Bila je dvadeset četiri godine mlađa od Ludviga Koha starijeg, i teško je zamisliti da se udala samo iz

ljubavi. Međutim, celog života je s ljubavlju govorila o suprugu. Nisam ga upoznala, jer je umro nedugo nakon mog rođenja.

I posle godina provedenih u gradu, i dalje je bila prilično ekscentrična i držala se seoskih običaja. Nosila je vunene suknje i kecelje na cvetiće. Uvijala je kosu i mirisala na kuhinju i *francbrantvajn*. Taj bi me miris obavio svaki put kada bih zaronila lice u njenu haljinu. Sviđala mi se i blaga aroma alkohola koja ju je okruživala. Kao prava vinogradarska ćerka, uz svaki obrok ispijala je velike čaše vina kao da je voda, a nikad nije pokazala ni najmanji znak pijanstva. Ostala je verna svojoj tradiciji: kuvanju na starom šporetu na drva i ribanju posuđa staromodnom žičanom četkom. Posebno je bila brižna prema cveću. U velikom dvorištu iza kuće, na betonskim pločama bili su poređani brojni lonci, vedra i stare, dugačke naćve, koji bi se svakog proleća i leta pretvarali u ostrvca ljubičastog, žutog, belog i ružičastog cveća. U voćnjaku su rasle kajsije, trešnje, šljive i različite vrste ribizli. Suprotnost između njene kuće i našeg stana na Renbanvegu nije mogla biti veća.

Prvih godina mog života, baka mi je predstavljala pojam doma. Često bih ostala tu na spavanju, jedući čokoladu, sklupčana uz nju na starom kauču. Posle podne bih posećivala prijateljicu u selu, čiji su roditelji u dvorištu imali mali bazen. Vozila sam bicikl s decom iz ulice i znatiželjno istraživala prostor po kom sam se slobodno kretala. Moji roditelji su u blizini otvorili prodavnicu, pa sam tu malu udaljenost ponekad prelazila biciklom, kako bih iznenadila baku. Još se sećam da je često sedela ispod haube za sušenje kose, pa ne bi čula zvono ili kucanje. Onda bih se popela preko ograde, prikrala joj se s leđa i uživala u

tome da je uplašim. Nasmejala bi se i oterala me u kuhinju, i dalje s viklerima u kosi. „Samo čekaj da te ja dohvatim!“, viknula bi i „za kaznu“ me poslala da radim u dvorištu. Volela sam da berem tamnocrvene trešnje ili kidam prepune grančice ribizli s njom.

Baka mi nije samo pružila komadić bezbrižnog i toplog destinjstva — od nje sam naučila i kako da napravim prostor za osećanja, u svetu gde za njih nije bilo mesta. Kada bih bila kod nje, gotovo svakodnevno bismo odlazile do malog groblja, nedaleko sela. Bilo je okruženo velikim poljem, a dedin grob, sa sjajnim crnim spomenikom, nalazio se na samom kraju nove šljunčane staze pored zida. Leti je sunce obasjavalo grobove i, osim automobila koji bi povremeno prošao glavnim putem, moglo se čuti samo cvrčanje cvrčaka i cvrkut ptica iznad polja. Baka bi na grob stavljala sveže cveće, tiho plačući. Kad sam bila mala, uvek sam pokušavala da je utešim. Govorila sam joj: „Nemoj plakati, bako, deda želi da se smeješ!“ Kasnije, kad sam krenula u školu, shvatala sam da je ženama iz moje porodice, koje u svakodnevici nisu želele da ispolje bilo kakvu slabost, bilo potrebno mesto gde će moći da oslobode osećanja. Samo njihovo, sigurno mesto.

Kada sam malo porasla, postala su mi dosadna poslepodneva s bakinim prijateljima, koji bi nam se često pridružili na putu do groblja. Iako sam kao mala volela da me hrane kolačima i da mi stare gospođe postavljaju svakojaka pitanja, došla sam u doba kada jednostavno nisam želela da sedim u starinskim dnevnim sobama, punim tamnog nameštaja i čipkanih podmetača, gde ništa ne smeš da pipaš i moraš da slušaš kako se gospođe hvale svojim unucima. U to vreme, baka mi je jako zamerala „udaljanje“. „Onda ću jednostavno naći sebi drugu unuku“, obavestila

me je jednog dana. Veoma me je povredilo kada je stvarno počela da časti sladoledom i slatkišima jednu drugu, manju devojčicu, koja je redovno dolazila u njenu prodavnicu,.

Brzo smo izgubile taj nesporazum, ali od tada sam ređe išla u Susenbrun. Majka se ionako nije najbolje slagala sa svekrvom, pa joj nije smetalo što više ne spavam tamo tako često. Ipak, iako nismo bile tako bliske kad sam krenula u osnovnu školu, kao što to uglavnom biva s bakama i unukama, zauvek je ostala moje uporište, dajući mi osećaj sigurnosti koji kod kuće nisam imala.

Tri godine pre mog rođenja, moji roditelji su otvorili malu prodavnicu s kafićem, takozvanim štuberlom, u naselju „Marko Polo“, petnaestak minuta vožnje od Renbanvega. Godine 1988. preuzeli su još jednu prodavnicu, na Probštalgase u Susenbrunu. Nalazila se u glavnoj seoskoj ulici, nekoliko stotina metara od bakine kuće. U ružičastoj jednospratnici na ćošku, sa starinskim vratima i stolom, prodavali su peciva, gotovu hranu, novine i specijalizovane časopise za kamiondžije, kojima je to bila poslednja stanica na ovoj prometnoj arteriji u predgrađu Beča. Police su bile pune svakodnevnih sitnica, koje su ljudi i dalje kupovali u svojoj prodavnici na ćošku, iako su već počeli da odlaze u lokalni supermarket. Tako su tu bile male kartonske kutije sa deterdžentom, testenina, supe u kesici i, ponajviše, slatkiši. U malom dvorištu iza kuće stajao je stari ružičasti zamrzivač.

Uz bakinu kuću, te dve prodavnice bile su centralni deo mog detinjstva. Bezbrojna poslepodneva posle vrtića ili škole provela sam u prodavnici u „Marku Polu“, dok je majka sređivala račune

ili usluživala kupce. Igrala sam se žmurke sa decom ili se sankala na malom sankalištu koje je napravila opština. Naselje je bilo manje i mirnije od našeg. Smela sam da se slobodno krećem i lako sam se sprijateljila sa decom. Iz prodavnice sam mogla da vidim goste kafića: domaćice, muškarce koji su se vraćali s posla, i one koji su, uz tost sa sirom, već od jutra ispijali pivo. Takva mesta su u gradovima polako nestajala, pa su prodavnice mojih roditelja, sa dugim radnim vremenom, služenjem alkohola i intimnom atmosferom, u životima mnogih zauzimale vrlo bitno mesto.

Otac je bio zadužen za pekaru i dostavljanje peciva, a majka se brinula za sve ostalo. Kada mi je bilo otprilike pet godina, otac je počeo da me vodi sa sobom u dostavu. Vozili bismo se kombijem kroz predgrađa i sela, zaustavljajući se u restoranima, barovima i kafićima, kod štandova s viršlama i u manjim prodavnicama. Poznavala sam područje severno od Dunava bolje nego ijedno dete mojih godina – i možda previše vremena provodila u barovima i kafićima. Uživala sam što sam toliko s ocem; zbog toga sam se osećala odraslom, osobom koju uzimaju za ozbiljno. Ipak, naše dostavne vožnje imale su i negativnu stranu.

„Kako slatka devojčica!“ – verovatno sam hiljadu puta čula te reči. Ipak, za njih me ne vežu lepe uspomene, iako sam primala komplimente i bila u centru pažnje. Nisam poznavala ljude koji bi me štivali za obraze i kupovali mi čokoladu. Osim toga, nisam volela da budem u centru pažnje; zbog toga bih se osećala veoma neugodno.

Otac je bio veseljak i voleo da nastupa u velikom stilu. Čer-kica u sveže ispeglanim haljinama predstavljala je savršen dodatak; uživao je da me pokazuje kupcima. Svuda je imao prijatelje,

toliko da sam, čak i kao dete, shvatala da ne može biti zaista blizak sa svim tim ljudima. Većina je prihvatila poziv na piće ili pozajmljivala novac. Žudeći za odobravanjem, rado je davao pare.

Sedela sam na barskim stolicama u kafićima i slušala odrasle, čije bi zanimanje za mene brzo splasnulo. Mnogi su bili nezaposleni i nisu uspeu u životu, pa su vreme provodili ispijajući pivo i vino i igrajući karte. Mnogi su nekad imali posao, bili učitelji ili državni službenici, pa su negde jednostavno skliznuli sa životnog puta. Danas to nazivamo *burnout* sindromom, ali i tada je bio uobičajen u predgrađu velikog grada.

Tek ponekad, neko bi me pitao šta radim na tim mestima. Većina je jednostavno smatrala da se to podrazumeva i ponašala se preterano prijateljski. „Moja velika devojčica“, odobravajući bi govorio otac, mazeći me po licu. Kada bi mi neko kupio slatkiše ili sok, za uzvrat se očekivalo da nekako platim: „Poljubi čiku tog i tog. Poljubi i tetu.“ Odbijala sam blizak kontakt sa strancima, kojima sam zamerala što krađu očevu pažnju, pažnju koja je trebalo da bude samo moja. Dostave su bile stalna emocionalna vrteška. U jednom trenutku bila bih u centru pažnje, predstavljali su me, dobijala sam slatkiše, a u drugom bi me ignorisali, toliko da, kad bi me kojim slučajem pregazio automobil, verovatno niko ne bi ni primetio. Smenjivanje pažnje i zanemarivanja u svetu površne interakcije nagrizalo mi je samopoštovanje. Naučila sam da privlačim pažnju kako bi se odrasli što duže bavili mnome. Tek mi je sada postalo jasno da ona želja za svetlima pozornice, onaj san da postanem glumica, koji sam imala od malih nogu, nije proizašao iz mene – imitirala sam svoje ekstrovertne roditelje i preživljavala u svetu gde ti se ili dive, ili te zanemaruju.